

Archeologische Quickscan

ten behoeve van

Bestemmingsplan De Biezenkamp Leusden

juli 2011

Opgesteld door:

Drs. ML. Verhamme

Regio-archeoloog

Centrum voor Archeologie

Gemeente Amersfoort

033-4637797

06-21950997

m.verhamme@amersfoort.nl

Inleiding

Het Bestemmingsplan de Biezenkamp Leusden zal in augustus 2011 aan college en raad van Leusden aangeboden worden. Naar aanleiding van een overleg (dd. 7-7-2011) tussen de Projectleider Gebiedsontwikkeling voor De Biezenkamp (Mark ter Bals), Renger Duinsbergen en Katinka Fruin (Ruimtelijke Ontwikkeling) en Milo Verhamme (Centrum voor Archeologie Amersfoort) is besloten een Archeologische Quicksan (verkort bureauonderzoek) uit te voeren voor het plangebied.

Deze quickscan moet het nut en de noodzaak van de huidige dubbelbestemming Waarde – Archeologie in de huidige bestemmingsplanversie kritisch bekijken. Dit om te voorkomen dat een aanlegvergunningplicht in het bestemmingsplan wordt opgenomen ten behoeve van archeologisch veldonderzoek in gebieden, waarvan bekend had kunnen zijn dat de bodem hier recentelijk (de afgelopen decennia) reeds zwaar verstoord is.

Voor deze quickscan zijn de meest recente gegevens verzameld aangaande de huidige stand van archeologische kennis over, en de bekende bodemverstoringen in het plangebied. Waar nodig en mogelijk zijn aanvullende grondboringen gezet om de staat van de bodem te controleren. Deze quickscan sluit af met een advies over het opnemen van een gewijzigde dubbelbestemming Waarde – Archeologie in het definitieve bestemmingsplan De Biezenkamp.

Archeologische verwachting¹

Uitgangspunt voor deze Quicksan Archeologie vormt de archeologische verwachting, zoals opgesteld naar aanleiding van het bureauonderzoek van d'Hollosoy uit 2007²:

"[...] Archeologische resten worden op basis van landschappelijke, historische en archeologische gegevens binnen een deel van het onderzoeksgebied verwacht; in de zone langs de Hamersveldseweg aan de westzijde en langs het oorspronkelijke tracé van de Asschatterweg. In dit deelgebied zijn aanwijzingen voor aanwezigheid van bewoning in de Prehistorie, de Middeleeuwen en de Moderne tijd. Resten hiervan zullen zich hier in het bodemarchief, direct onder de bouwvoor bevinden. De omvang van de complexen kan hier niet worden ingeschat. [...] Voor de rest van het gebied geldt een lage verwachting, archeologische resten worden hier niet verwacht."

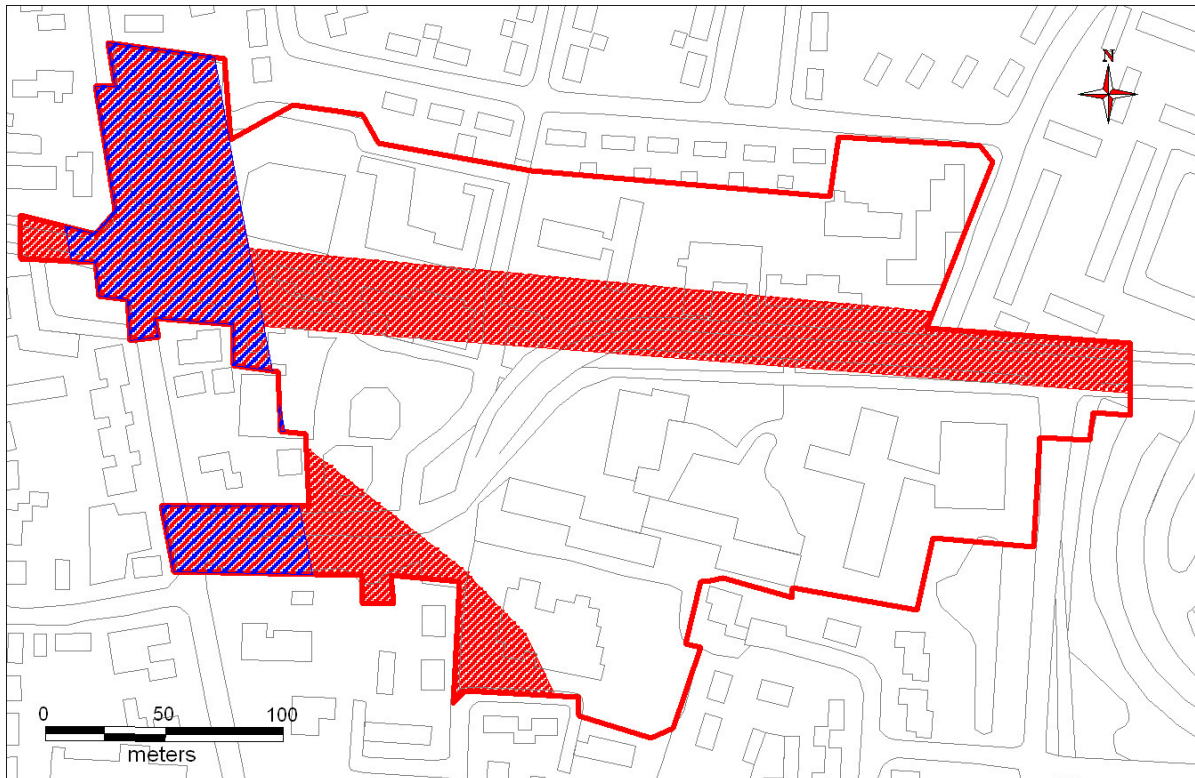
d'Hollosoy gaf daarop het volgende advies voor het omgaan met de (mogelijk) aanwezige archeologische resten in het plangebied:

"Het huidige archeologiebeleid is gericht op behoud van archeologische waarden. Waar behoud in situ niet mogelijk is, wordt gestreefd naar behoud door registratie (opgraving). In het deel van het plangebied dat binnen het AMK terrein met hoge archeologische waarde valt, dient archeologisch onderzoek zo vroeg mogelijk in de planvorming te worden betrokken - indien de bodemingrepen 30 cm of dieper onder het maaiveld gaan plaatsvinden. Dit betekent dat zodra de omvang en diepte van de geplande bodemingrepen globaal bekend is, middels een bureauonderzoek en vervolgens een inventariserend veldonderzoek de aanwezigheid, aard, omvang en conservering van de archeologische resten in kaart wordt gebracht om tot de behoudenswaardigheid ervan te bepalen. Dit geldt ook voor het deel van het plangebied met een hoge archeologische verwachting. In het deel van het plangebied met lage archeologische verwachting worden geen archeologische resten

¹ In juli 2011 is de *Archeologische Beleidskaart Gemeente Leusden* opgeleverd. Deze beleidskaart geeft voor het grondgebied van de gemeente Leusden aan welke archeologische waarden en verwachtingen er gelden. Aangezien voor het plangebied De Biezenkamp reeds een gebiedsspecifieke bureaustudie is uitgevoerd in 2007 (d'Hollosoy, en vervolgstudies in 2009 en 2011 door Verhamme), is besloten de Archeologische Beleidskaart voor dit plangebied niet te hanteren.

² T. d'Hollosoy, *Bureauonderzoek Plangebied Biezenkamp, Leusden, Amersfoort 2007*.

verwacht, bodemverstorende werkzaamheden hoeven hier niet voorafgegaan te worden door professioneel archeologisch onderzoek.”

Afbeelding 1: Archeologische advieskaart voor het plangebied Biezenkamp (rood omlijnd). In blauw het deel dat binnen het AMK terrein met hoge archeologische waarde valt en in rood het deel met hoge archeologische verwachting. Het overige deel binnen het plangebied heeft een lage archeologische verwachting.

d'Hollosy plaatst echter ook de volgende kanttekening:

“Aangenomen mag worden dat het bodemarchief plaatselijk zeer aangetast is door de aanleg van de wijk Rozenboom. Hierbij moet gedacht worden aan terreinegalisatie, graafwerkzaamheden t.b.v. kelders en funderingen, bouwwerken, sloopwerkzaamheden, verharde wegen en ondergrondse infrastructuur. De resterende delen van het bodemarchief zijn daardoor waardevoller. Indien archeologische resten aanwezig zijn, bevinden deze zich naar verwachting in goede staat van conservering.”

Quickscan Archeologie: werkwijze

In februari 2011 is het *Definitieve Inrichtingsplan De Biezenkamp* verschenen. Daarnaast heeft het voorontwerpbestemmingsplan de Biezenkamp ter plekke van de hoge archeologische waarde en verwachting een dubbelstemming Waarde – Archeologie gekregen, overeenkomstig de blauw en rood gearceerde zones op afbeelding 1.

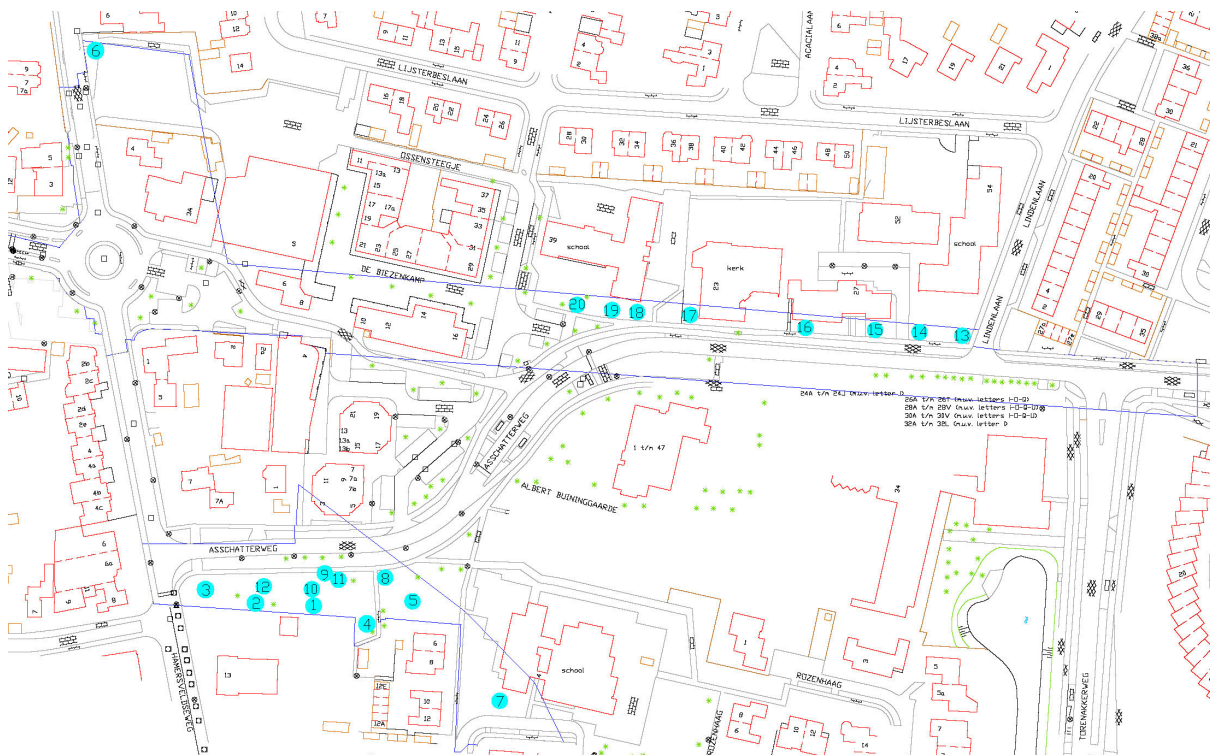
Nieuwe informatie

Ten behoeve van deze quickscan is informatie verzameld welke uitsluitsel kan geven over de toestand van de bodem (mogelijke verstoringen) binnen de zones met een hoge archeologische waarde of verwachting. Hiervoor zijn door de Gemeente Leusden de volgende gegevens verstrekt:

- overzichtstekening riolering 2009;
- bestaande ondergrondse infratekening 2009;
- verbeelding bestemmingsplan de Biezenkamp 2011;
- geplande ondergrondse infratekening 2011 e.v.;
- funderingsgegevens Asschatterweg 25, Rozengaarde 4, Biezenkamp 10 t/m 16.

Tevens hebben medewerkers van het CAR op 15 en 25 juli 2011 met toestemming van de Gemeente Leusden bodemkundige boringen uitgevoerd in delen van het plangebied met een hoge archeologische waarde of verwachting. Deze boringen hadden het doel de bodemopbouw (en eventueel aanwezige verstoringen) ter plaatse vast te stellen, en waar mogelijk de hoge archeologische waarde / verwachting te toetsen.

In de afbeelding hieronder zijn de boorlocaties weergegeven:

Afbeelding 2: Boorpuntenkaart. Het gebied met archeologisch waarde en verwachting uit d'Hollosy (2007) is blauw omlijnd. In lichtblauw de boorpunten behorende bij deze Quickscan Archeologie.

Resultaten

In deze quickscan worden drie gebieden onderscheiden: de zones waar op basis van deze quickscan een intacte bodem is vastgesteld, de zones waar niet genoeg gegevens over beschikbaar waren én waar geen boringen konden plaatsvinden (bijvoorbeeld door aanwezige bestrating, geen betredingstoestemming e.d.), en de zones waar op basis van bureauonderzoek en bodemkundige boringen een verstoorde bodem is vastgesteld.

Zone 1: Intacte bodem

Op basis van de aangeleverde gegevens bestond er twijfel over de mate van verstoring van de parkeerplaats ten noorden van Hamersveldseweg 13, en de groenstrook direct ten oosten van de parkeerplaats. De overzichtstekening riolering 2009 toont een hemelwaterafvoer en de kabels- en leidingenkaart een CAI tracé, beide oost-west lopend over de parkeerplaats.

Tijdens de boringen 1 t/m 5 en 8 t/m 12 in dit gebied is echter vastgesteld dat de bodem – met uitzondering van die ter hoogte van de tracés – vrijwel geheel intact is. Onder de aanwezige bouwvoor (en op enkele plaatsen een ophogingslaag) bevindt zich een oud bouwlanddek en soms een venig zandpakket, wat op ca. 120cm onder maaiveld overgaat in het dekzand³. Alleen in boring 4 is een verstoord profiel aangetroffen tot 100cm onder maaiveld. Daaronder is de bodem nog intact, en is ook een scherp aardewerk waargenomen. Het lijkt erop dat deze zone voor de aanleg van de parkeerplaats e.d. is opgehoogd. Hiermee zijn mogelijke archeologische waarden in de bodem beschermd gebleven van de meeste bodemingrepen.

Boring 7, ten zuiden van Rozengarde 4, toonde een bodem die verstoord was tot 80cm onder maaiveld. Daaronder was een ongeroerd (oud bouwlanddek?) bodempakket zichtbaar, met daaronder het dekzand 105 cm onder maaiveld.

Boringen 13 t/m 16 ter hoogte van Asschatterweg 27 en ten oosten ervan, tonen aan dat de bodem hier tevens (deels) intact is. De top van het dekzand ligt hier op ca. 60cm onder maaiveld. Hoewel er geen bodemvorming (podzol of iets dergelijks) is aangetroffen lijkt het dekzand niet veel afgetopt te zijn. Mogelijk aanwezige archeologische resten kunnen hier nog aanwezig zijn.

Boringen 17 t/m 20 ter hoogte van Asschatterweg 23 (kerk) en ten westen hiervan, tonen aan dat de bodem hier tevens (deels) intact is. De top van het dekzand ligt hier op ca. 60cm onder maaiveld. Hoewel er geen bodemvorming (podzol of iets dergelijks) is aangetroffen lijkt het dekzand niet veel afgetopt te zijn. Twee boringen konden vanwege ondoordringbare baksteen/puinfragmenten in de bodem niet dieper dan 40cm onder maaiveld gezet worden. Wellicht zijn hier oude funderingen aangeboord. Mogelijk aanwezige archeologische resten kunnen hier nog aanwezig zijn.

Zone 2: Geen gegevens beschikbaar

Van de parkeerplaats tussen Zwarteweg 4 en 6 zijn geen gegevens voorhanden anders dan de bestaande infra-tekening. Tijdens een bezoek aan de locatie is geconstateerd dat er enkele afvoerkolken voor hemelwater aanwezig zijn; deze staan echter niet afgebeeld op de geleverde infratekening. Vanwege de aanwezige bestrating kon slechts in een kleine groenstrook direct ten westen van de parkeerplaats geboord worden (boring 6). Hierbij is een bouwvoor (ca. 30cm dik) gelegen op dekzand aangetroffen.

De kadastrale percelen Zwarteweg 4 (perceel 2064) en Biezenkamp 3a (perceel 5017) zijn niet onderzocht middels boringen, aangezien hier geen betredingstoestemming was. Op het perceel van

³ De dieptes van het dekzand variëren van 90 tot 160cm onder maaiveld.

Zwarteweg 4 zullen geen ingrepen plaatsvinden. Het perceel bij huisnummer 3a staat nu te koop/huur. Het perceel zal in de toekomst waarschijnlijk opnieuw worden ingericht tot speelterrein/parkeren/groen.⁴

Zone 3: Verstoorde bodem

Op basis van de gegevens van de ondergrondse infratekeningen kan gesteld worden, dat de tracés van de Hamersveldseweg, de oostzijde van de Burgemeester de Beaufortweg, de Zwarteweg, de Asschatterweg, inclusief de aanwezige trottoirs en fietspaden, diepgaand verstoord zijn door het aanleggen van kabels, leidingen en bestrating.

Op basis van de aangeleverde funderings- en infragegevens van de adressen Rozengarde 4, Biezenkamp 10 t/m 16, en Asschatterweg 25 blijkt dat de bodem onder deze bebouwing reeds diepgaand is verstoord tijdens de aanleg van de funderingen en kabels/leidingen.⁵

Gespecificeerde archeologische verwachting

Voor zone 1 kan de hoge archeologische waarde / verwachting, zoals opgesteld door d'Hollosy (2007), gehandhaafd blijven. Dit geldt voor de gebieden waar, op basis van deze Quickscan, de aanwezigheid van een intacte bodem aannemelijk gemaakt is.

Voor zone 2 kan de hoge archeologische waarde / verwachting, zoals opgesteld door d'Hollosy (2007), gehandhaafd blijven. Dit geldt voor de gebieden waar, op basis van deze Quickscan, geen gegevens beschikbaar waren om aan de opgestelde waarde / verwachting te twijfelen.

Voor zone 3 kan de hoge archeologische waarde / verwachting, zoals opgesteld door d'Hollosy (2007), op basis van deze Quickscan worden bijgesteld naar *laag*. Dit geldt voor de gebieden waar de aanwezigheid van een verstoorde bodem aannemelijk gemaakt is.

⁴ Informatie uit e-mail mevr. L. van Exter, 14-7-2011.

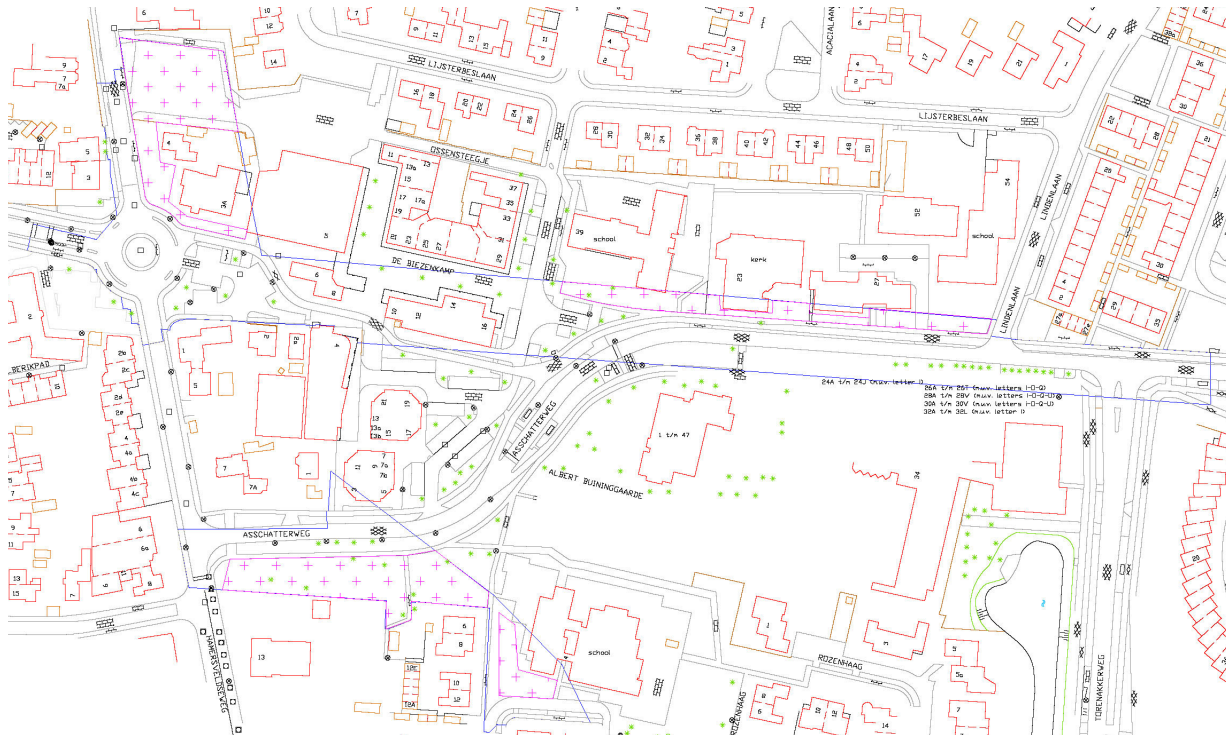
⁵ De strook ter hoogte van Biezenkamp 6-8 en ten oosten van Biezenkamp 16 waren in een eerder stadium al vrijgesteld van verder archeologisch onderzoek (Deelgebieden A en B uit bureauonderzoek M. Verhamme, 2009).

Conclusie en advies

Naar aanleiding van deze Quicksan Archeologie voor het plangebied De Biezenkamp, heeft er een herziening plaatsgevonden van het gebied met hoge archeologische waarde/verwachting zoals opgesteld door d'Hollosy (2007). Voor een deel van deze zone kan de archeologische waarde/verwachting worden bijgesteld naar *laag*. Het gaat hier om de tracés van de Hamersveldseweg, de oostzijde van de Burgemeester de Beaufortweg, de Zwarteweg, de Asschatterweg, inclusief de aanwezige trottoirs en fietspaden, en ter hoogte van de adressen Rozengarde 4, Biezenkamp 10 t/m 16, en Asschatterweg 25. Voor de overige zones blijft de hoge archeologische waarde / verwachting gehandhaafd.

Advies m.b.t. dubbelbestemming Waarde- Archeologie

Deze Quicksan Archeologie heeft aangetoond dat de dubbelbestemming Waarde – Archeologie binnen plangebied De Biezenkamp deels ongegrond is, en opgeheven zou kunnen worden. In de afbeelding hieronder is aangegeven wat de huidige dubbelbestemming Waarde – Archeologie is (blauw omlijnd) en wat de voorgestelde dubbelbestemming Waarde – Archeologie kan worden, op basis van deze Quicksan Archeologie (paars omlijnd met + raster).⁶

Afbeelding 3: Advieskaart. Het dubbelbestemminggebied uit het voorontwerpbestemmingsplan is blauw omlijnd. In paars omlijnd met + raster het voorstel voor de nieuwe dubbelbestemming Waarde – Archeologie op basis van deze Quicksan Archeologie.

De meest zuidelijk gelegen delen met de gehandhaafde dubbelbestemming Waarde – Archeologie (parkeerplaats ten noorden van Hamersveldseweg 13, groenstrook en schoolplein op Rozengarde 4) zouden in de planregels een vrijstellingsgrens kunnen krijgen van 50cm onder maaiveld (in plaats van de normale 30cm onder maaiveld). Voor de overige zones dient de vrijstellingsgrens van 30cm onder maaiveld gehandhaafd te blijven. De oppervlakte ondergrens zal in alle gevallen op 100m² dienen te blijven. Bij toekomstige bodemingrepen die deze ondergrenzen overschrijden zal inventariserend veldonderzoek middels proefsleuven uitgevoerd dienen te worden om te kijken in hoeverre er daadwerkelijk nog archeologische resten in het te verstoren gebied aanwezig zijn.

⁶ Middels het bijgeleverde dwg-bestand kan de exacte ligging van de gebieden worden overgenomen.